

Dea-scéal

Tuairisc ó Mháire Ní hEidhin

S'é'n scéal is deireanaí faoi bhóthar Chonamara go bhfuil sé socraithe gur ar philéir a bheidh an bóthar seo tógtha anois, mar chuirfeadh sé seo deireadh leis an imní a bhí ar shaineolaithe na mBuataisí glasa faoi an dúlra. Beidh an bóthar os cionn an airde a chaitheann frog léim, agus os cionn an airde a strapann seilimidí, sceartáin agus feithidí thábhachtacha eile. Beidh na ceannabháin bhána ag fás faoi, agus ní chuirfidh sé as do na driseacha ach oiread, an cor is deireanaí sa scéal, mar go bhféadfadh sé go bhféadfadh driseacha trasna an bhóthair, ó tharla nach bhfuil cead iad a bhaint níos mó gan cead spéisialta. Ach bhí an Comhairle Contae i bhfad chun tosaigh ar an AE nuair a tháinig sé go dtí na driseacha. Thuig siadsan le fada an tábhacht a bhí leo agus níor baineadh aon dris ar thaobh na mbóithre i gConamara le fada. Trí lána a bheidh sa mbóthar nua atá ráite, ní bheidh sé mar bhóithre eile in Éirinn. Lána amháin a bheidh as Gaillimh go Conamara, ní bheidh mórán brú tráchtá an treo sin de réir na staidéir atá déanta. Beidh dhá lána ag dul Gach Treo Eile agus beidh an luas níos airde ar na lánaí seo. An chúis leis seo a thug urlabhraí ón gComhairle Contae le fios, níor mhaith leo go mbeadh moill dá choinneáil ar an dream óg atá ag dul ar imirce. Marach sin, a dúirt an té a dúirt, tá chuile sheans nach gceadófaí an t-airgead don bhóthar seo ar chor ar bith mar gur i gConamara atá sé.

Tá an Rialtas leis na blianta ag ceapadh gur theastaigh duine le aire a thabhairt don Ghaeltacht, Aire na Gaeltachta a tugadh air. Is ón Aire agus ón Rialtas a theastaigh aire. Dá mbeadh muintir Chonamara ag tabhairt aire dóibh, "ní ligfeadh siad dóibh an tír a bheith díolta amach agus anois muid ag iarraidh a bheith dá ceannacht arais", a deir seanbhádóir as Conamara a chaith a shaol ag rith móna go hÁrainn. "Dá mbeadh móin le easportáil mar a bhíodh, go hÁrainn", a dúirt an seanfhear seo, "ní bheadh cosc ar bith ar bhaint móna i gConamara, mar is ar an easportáil atá an bhéim, is cuma muna mbeadh greim le n-ithe ná

léine ar a gcráiceann ag muintir Chonamara". "Muna bhfuil mearbhall orm", a déir sé in agallamh le Máirtín Tom Sheáinín ar Raidió na Gaeltachta, "cheapainn go raibh mearbhall ar an Aire a bhí ag tabhairt aire don Ghaeltacht sa Rialtas deireadh, nuair a cheap sé gur bheidh an bealach ab fhearr le aire a thabhairt do Chonamara, ná an t-airgead rialtais a bhí ceaptha do Chonamara a chur isteach i bpota mór amháin, mar a dúirt an tAire fhéin ag an am. Pota mór an tsuaircis a bhí sé a cheapadh a dtáinig sé air, ar a bhealach go Máméan, ag déanamh aithrí agus ag tabhairt turas ar son na Gaeltachta ar thobar agus ar leaba Phádraig. Ach ní hé pota mór an tsuaircis a fuair sé ar chor ar bith", a deir an seanfhear críonna seo agus is deacair dul amú air, "ach pota an duaircis, rud a d'fhág Conamara ina bhrochán".

Tá sé tugtha le fios, as seo amach nach mbeidh cead feamainn a bhaint ar chladaí Chonamara, mar go bhfuil chuile rud a choraíonn i gConamara caomhnaithe, ach amháin na daoine. Is cuma faoi na daoine, ar ann nó as iad agus tá an Rialtas ar aon intinn le saineolaithe na mBuataisí glasa faoi seo. Céard atá in ndán mar sin don mhonarchan feamainne i gCill Chiaráin? Tá Údarás na Gaeltachta ag teacht i gcabhair ar lucht bainte feamainne agus ag dul ag bunú tionscail nua a bheidh ag cloí le rialacha an AE.

"Caithfidh muid rud éigin a dhéanamh", a deir urlabhraí ón Údarás in agallamh ar TG4 le gairid, "muna n-éiríonn leis an tionscail feirmoireachta feamainne atá ar intinn againn, ar a laghad ar bith", a deir urlabhraí an Údaráis, "coinneoidh sé an dream a bheidh ag obair sa tionscail te. Bónas breise a bheidh anseo ó tharla nach mbeidh aon teas sa mbaile acu mar go mbeidh deireadh le baint mhóna". Is i dtobáin a bheidh an fheamainn dá fás agus béifear ag baint úsáid mhaith anois as monarchain folamh an Údaráis le borradh a chur faoi an tionscail. "De bharr go gcaithfear a bheith spárlach le uisce agus go mbeidh go leor dó ag teastáil don

tionscail, is mór an gar nár díoladh na foirgnimh seo", a dúirt an tÚdarás, "mar beidh siad an-fheiliúnach don tionscail anois. Ní bheidh méadar ar an mbáisteach anuas ná aon chostas breise ar an meirg a theastaíonn le borradh fáis a chur faoin bhfeamainn, níl a leithéid seo déanta in aon áit eile fós agus tabharfaidh sé seo tús áite do fheamainn Chonamara ar na margaí domhanda, má éiríonn leis". Beidh oifigí an Údaráis dúnta atá ráite linn go ceann coicíse. Tá siad ar fad imithe go dtí tSín le maoiniú a aimsiú don tionscail, chun staidéar féidireachta a dhéanamh agus saineolaí a thabhairt go Conamara le traenáil a chur ar lucht bainte feamainne, mar beidh athrú ar an mbealach a mbeidh an fheamainn dá baint sna monarchain. D'fhéadfadh sé seo tús a chur freisin le Stráitéis Fiche Bliain na Gaeilge, mar is trí Ghaeilge amháin a bheidh an traenáil dá dhéanamh agus caithfidh na Sínigh an teanga a fhoghlaim sul má cuirtear tús le traenáil. "Is maith an rud é sin", a dúirt fear as Camus, ag léamh sna nuachtáin faoi, "mar" a dúirt sé, "ní ag cruinniú dusta in oifigí rialtais a bheidh an Stráitéis, má chuireann na Sínigh chun cinn í". Tá an té atá ag

tabhairt aire don Ghaeltacht faoi láthair, nó Aire na Gaeltachta, leis an teideal ceart a thabhairt air, an-dóchasach anois go n-éireoidh leis an Stráitéis. "Is daoine an-chumasach agus an-dáiríre iad na Sínigh" a dúirt an tAire, "bheadh tionchar ag Stráitéis 20Bliain don Ghaeilge ar i bhfad níos mo daoine sa tSín, mar tá go leor acu ann. Ní ionann sin d'Éirinn faoi láthair, a bhfuil go leor daoine ag fágáil na tíre, go mór mór as Conamara, cíbe cén fáth atá leis sin", a dúirt sé.

Ag labhairt dó ar an teallach agus é ag baint dó a stócaí fliucha an oíche cheana, dúirt fear as na hOileáin liom a bhfuil a shaol caite aige féin ag baint fheamainne, go mbeidh sé féin agus a mhada beag ag tarraingt climíní, is cuma cé na rialacha a thabharfar isteach, mar sé an bealach is glaise agus is nadúrtha don fheamainn a bheith ag fás sa gcladach. Dúirt mé leis ar eagla go gcuirfí an dlí air, péire *wellingtons green* a fháil agus go gcoinneoidh siad a chosa tirim agus bheadh sé ag cloí go pointe áirithe le rialacha Bhriogáid na mBuataisí Glasa.

Teicneolaíocht Uí Threasaigh Teoranta

DEARADH TÁIRGE
DEARADH & TÁIRGIÚ MÚNLA
SEOMRA GLAN GRÁD 100,000

IS.EN.ISO 13485

Na hAille, Indreabhán
Co. na Gaillimhe
Fón: 091-593088
www.wayglen.ie

Ádh mór ar Fhéile Phléaráca '11

Tomás Ó hÍr & a Chomhpháirtí
Innealtóirí Próiseas & Déantúsaíocht

- Feabhsú caighdeán, táirgiúlacht & próiseais.
- Leagan amach áras déantúsaíochta & stórála.
- Sláinte & sábháilteacht san áit oibre.

Cill Bhriocáin,
Rosmuc, Co. na Gaillimhe.
Fón: 046-9555885
087-2433627
www.toh.ie
info@toh.ie